

Український державний університет залізничного транспорту

Затверджено
на засіданні кафедри економіки та
управління виробничим і
комерційним бізнесом
прот. №1 від 12 вересня 2022 р.

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

II семестр 2022-2023 навчального року

освітній рівень перший (бакалавр)

галузь знань 07 управління та адміністрування

спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

освітня програма: – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність (ПТБД)

Час та аудиторія проведення занять: Згідно розкладу – <http://rasp.kart.edu.ua/>

Команда викладачів:

Лектор: Компанієць Вікторія Віталіївна (доктор економічних наук, професор кафедри) Контакти: kompaniez_vv@kart.edu.ua
Лектор: Полякова Олена Миколаївна (кандидат економічних наук, доцент), Контакти: polyakova_om@kart.edu.ua

ЕКОНОМІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

II семестр 2022-2023 курс силабус

Команда викладачів:

Лектор: Компанієць Вікторія Віталіївна (доктор економічних наук, професор кафедри) Контакти: kompaniez_vv@kart.edu.ua
--

Лектор: Полякова Олена Миколаївна (кандидат економічних наук, доцент), Контакти: polyakova_om@kart.edu.ua
--

Години прийому та консультацій: згідно із розкладом

Основою економічної системи є людина. При цьому поведінка людини в будь-якому сегменті економіки (виробничому, інвестиційному, споживчому) залежить не тільки від її раціонального вибору, але й від емоційного стану, культурних стереотипів, зразків, внутрішньо особистісних характеристик людини. Тобто стан та напрями, динаміка економічного розвитку багато у чому визначається психологічними факторами. Це особливо зрозуміло на прикладі зв'язку застосування психологічних факторів в управлінні персоналом та результатів роботи підприємства. Наприклад, якщо керівництво підприємства при розробці кадрової політики правильно врахувало особливості психологічного портрету працівників, це позитивно вплине на якість праці, якість продукції, її реалізацію, а отже і на кінцевий результат діяльності підприємства. Подібні процеси відбуваються і на рівні економіки у цілому. Якщо економічна політика держави враховує психологічні характеристики населення, його ймовірну реакцію на ті чи інші

перетворення в економіці (наприклад здійснення податкової реформи), це призведе до прогнозованих і контрольованих змін, мінімізує негативні наслідки реформування.

Розуміння того, що соціально-економічний розвиток держави, економічні процеси, що відбуваються на макро- та мікрорівнях залежать від психологічних факторів і призвело до виникнення економічної психології як міждисциплінарного наукового напрямку, який вивчає психологічні закономірності економічної поведінки та взаємодії між людьми як суб'єктами економічних відносин; закономірності взаємодії і взаємного впливу економічних факторів і психологічних явищ у регуляції економічної поведінки.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Здатність працювати в команді.

Здатність діяти відповідально та свідомо.

Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких структур.

Розуміння форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких структур.

Чому ви маєте обрати цей курс?

Якщо ви бажаєте отримати сучасні знання щодо взаємозв'язку економічних та соціально-психологічних феноменів, дії психологічних факторів на поведінку людини у сфері економіки, зокрема особливості споживчої, трудової підприємницької, податкової поведінки людини, формування економічної свідомості та особливості її стану в сучасному українському суспільстві.

Якщо ви прагнете зрозуміти витoki ірраціональної економічної поведінки людини, дію стереотипів та економічного егоїзму, причини та види систематичних помилок, які припускає людина при прийнятті рішення в умовах невизначеності.

Якщо вас цікавить питання впливу інформаційно-психологічних технологій на свідомість та поведінку людини та протидії маніпулюванню, а також питання управління внутрішньо особистісними конфліктами та конфліктами в організації.

Якщо ви прагнете зрозуміти власну економічну поведінку та зробити ваші дії більш ефективними, узгодженими, корисними, тоді вам просто обов'язково варто йти на цей курс!

Команда викладачів і ваші колеги будуть готові надати будь-яку допомогу з деякими з найбільш складних аспектів курсу по електронній пошті і особисто - у робочий час.

Огляд курсу

Курс вивчається протягом семестру і дає глибоке розуміння психологічних закономірностей економічної поведінки та взаємодії між людьми як суб'єктами економічних відносин; закономірностей взаємодії і взаємного впливу економічних факторів і психологічних явищ у регуляції економічної поведінки.

Курс містить у своєму складі три змістові частини.

Перша розкриває взаємозв'язок між економікою та психологією та присвячена вивченню основних економічних, психологічних, антропологічних категорій та законів в їх взаємозв'язку.

Друга частина курсу присвячена вивченню феноменів економічної свідомості та економічної поведінки, зокрема факторам їх формування, особливостям прояву, а також вивченню дії інформаційно-психологічних технологій на свідомість та поведінку людини та способам захисту від маніпулювання.

Третя частина присвячена вивченню економічної поведінки у різних сферах економіки та управління.

Курс складається з однієї лекції раз на тиждень, одного практичного заняття раз на два тижні. Курс супроводжується текстовим матеріалом, презентаціями та індивідуальними завданнями. Студенти матимуть можливість закріплювати отримані знання та вирішувати практичні завдання як під час обговорень в аудиторії, так і під час виконання індивідуальних завдань та самостійного вивчення під керівництвом викладача.

Практичні заняття передбачають виконання групових завдань, розв'язання ситуацій пов'язаних із вибором рішення та моделюванням економічної поведінки і її наслідків, а також вирішення індивідуальних завдань та їх презентацію в кінці курсу. Виконання завдання супроводжується зануренням у суміжні дисципліни, що доповнюють теми, та формує у студента інформаційні та комунікативні компетентності.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету (<http://kart.edu.ua>), включаючи навчальний план, лекційні матеріали, презентації, завдання та правила оцінювання курсу).

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції. Ви повинні бути готовими до дискусій та мозкових штурмів.

Приклади питань для обговорення наведені у методичних вказівках до виконання практичних завдань та самостійної роботи.

Теми курсу

Для денної форми навчання, II семестр
лекції – 30 годин; практики – 15 годин

Тиждень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема практичних, семінарських та лабораторних занять
1	2	Лекц.№1. Вступ до курсу	2	ПР-1 Людина в дзеркалі економіки та психології
2	2	Лекц.№2. Людина в дзеркалі економіки та психології. Детермінанти економічної поведінки		
3	2	Лекц.№3. Особливості бачення людини в економіці, сформовані під впливом християнського світогляду	2	ПР-2 Детермінанти економічної поведінки (порівняння психологічного, релігійного та економічного підходів).
4	2	Лекц.№4. Економічна свідомість. Особливості		

		економічної свідомості українців		
5	2	Лекц.№5. Основні економічні та психологічні закони в їх взаємозв'язку.	2	ПР-3 Економічна свідомість. Особливості економічної свідомості українців
6	2	Лекц.№6. Економічна поведінка Особливості прийняття економічного рішення в умовах невизначеності та ризику.		
7	2	Лекц.№7. Економічна поведінка Особливості колективного впливу і економічна поведінка. Афективні фактори економічної поведінки	2	ПР-4 Основні економічні та психологічні закони в їх взаємозв'язку. ПР-5 Економічна поведінка. Афективні фактори економічної поведінки
8	2	Лекц.№8. Проява в економічній поведінці правил-стереотипів.		
Модульний контроль знань				
9	2	Лекц.№9. Психологія конфлікту. Управління конфліктами в організації	2	ПР-6 Економічна поведінка. Проява в економічній поведінці правил-стереотипів. Управління конфліктами.
10	2	Лекц.№10. Психологія та економічна поведінка споживача.		
11	2	Лекц.№11. Витоки формування поведінкової економіки.	2	ПР-7 Психологія та економічна поведінка споживача. Поведінкова економіка
12	2	Лекц.№12. Інформаційно-психологічна війна. Вплив інформаційного фактору на економічну поведінку		
13	2	Лекц.№13. Особливості грошової поведінки	1	ПР-8 Вплив інформаційного фактору на економічну поведінку. Грошова поведінка.
14	2	Лекц.№14. Податкова поведінка. Психологія ухилення від податків		
15	2	Лекц.№15. Психологія підприємництва	1	ПР-9 Психологія підприємництва. Податкова поведінка.а.
Модульний контроль знань				
Залік з дисципліни				

Для денної скороченої форми навчання
лекції – 16 годин; практики – 16 годин

Тиждень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема практичних, семінарських та лабораторних занять
1	2	Лекц.№1. Людина в дзеркалі економіки та психології. Детермінанти економічної поведінки	2	ПЗ.№1. Людина в дзеркалі економіки та психології. Детермінанти економічної поведінки

2	2	Лекц.№2. Особливості бачення людини в економіці, сформовані під впливом християнського світогляду. Економічна свідомість	2	ПЗ.№2. Особливості бачення людини в економіці, сформовані під впливом християнського світогляду. Економічна свідомість
3	2	Лекц.№3. Основні економічні та психологічні закони в їх взаємозв'язку.	2	ПЗ.№3. Основні економічні та психологічні закони в їх взаємозв'язку.
4	2	Лекц.№4. Економічна поведінка	2	ПЗ.№4. Економічна поведінка
5	2	Лекц.№5. Проява в економічній поведінці правил-стереотипів.	2	ПЗ.№5. Проява в економічній поведінці правил-стереотипів.
6	2	Лекц.№6. Вплив інформаційного фактора на економічну свідомість та поведінку	2	ПЗ.№6. Вплив інформаційного фактора на економічну свідомість та поведінку
7	2	Лекц.№7. Психологія конфлікту. Управління конфліктами в організації	2	ПЗ.№7. Психологія конфлікту. Управління конфліктами в організації
8	2	Лекц.№8. Психологія та економічна поведінка споживача. Особливості податкової та грошової поведінки	2	ПЗ.№8. Психологія та економічна поведінка споживача. Особливості податкової та грошової поведінки
Залік з дисципліни				

Для повної заочної форми навчання
лекції – 12 годин; практики – 12 годин

Тиждень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема практичних, семінарських та лабораторних занять
1	2	Лекц.№1. Людина в дзеркалі економіки та психології. Детермінанти економічної поведінки	2	ПЗ.№1. Людина в дзеркалі економіки та психології. Детермінанти економічної поведінки
2	2	Лекц.№2. Особливості бачення людини в економіці, сформовані під впливом християнського світогляду. Економічна свідомість	2	ПЗ.№2. Особливості бачення людини в економіці, сформовані під впливом християнського світогляду. Економічна свідомість
3	2	Лекц.№3. Основні економічні та психологічні закони в їх взаємозв'язку.	2	ПЗ.№3. Основні економічні та психологічні закони в їх взаємозв'язку.
4	2	Лекц.№4. Економічна поведінка	2	ПЗ.№4. Економічна поведінка
5	2	Лекц.№5. Проява в економічній поведінці правил-стереотипів.	2	ПЗ.№5. Проява в економічній поведінці правил-стереотипів.
6	2	Лекц.№6. Вплив інформаційного фактора на економічну свідомість та поведінку	2	ПЗ.№6. Вплив інформаційного фактора на економічну свідомість та поведінку
Залік з дисципліни				

Для скороченої заочної форми навчання: лекції – 6 годин; практики – 6 годин

Тиждень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема практичних, семінарських та лабораторних занять
1	2	Лекц.№1. Людина в дзеркалі економіки та психології. Детермінанти економічної поведінки	2	ПЗ.№1. Особливості бачення людини в економіці, сформовані під впливом християнського світогляду. Економічна свідомість
2	2	Лекц.№2. Економічна свідомість Основні економічні та психологічні закони в їх взаємозв'язку.	2	ПЗ.№2. Проява в економічній поведінці правил-стереотипів.
3	2	Лекц.№3. Економічна поведінка	2	Лекц.№3. Вплив інформаційного фактора на економічну свідомість та поведінку
Залік з дисципліни				

Правила оцінювання

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Завдання на самостійну роботу:

Впродовж семестру студенти повинні, по-перше, створити базовий конспект лекцій, відповідаючи на питання до кожної теми, які наведені у методичних вказівках до практичних занять та самостійної роботи. За вчасне та правильне виконання цього завдання нараховується **10 балів** до поточного модульного контролю, за вчасне та частково правильне виконання – **від 5 до 9 балів**.

По-друге, виконувати поточні індивідуальні завдання за кожною темою, які наведені у методичних вказівках до практичних занять та самостійної роботи. За вчасне та правильне виконання цього завдання нараховується **10 балів** до поточного модульного контролю, за вчасне та частково правильне виконання – **від 5 до 9 балів**.

По-третє, виконати творчу індивідуальну роботу – презентацію із доповіддю. За вчасне та правильне виконання завдання нараховується **10 балів** до поточного модульного контролю. За вчасне та частково правильне виконання – **від 5 до 9 балів**. За невиконане завдання бали не нараховуються. Творче завдання надсилається на e-mail викладача або перевіряється ним особисто.

Питання творчих індивідуальних завдань

1. Психологія бідності та багатства.
2. Психологія реклами.
3. Психологія власності.
4. Психологія комерційної таємниці.
5. Психологія благодійності.
6. Мотиваційне управління трудовою поведінкою.
7. Соціально-психологічний портрет сучасного українського менеджера та особливості його економічної поведінки.
8. Соціально-психологічний портрет сучасного українського підприємця та особливості його економічної поведінки.
9. Особливості відношення до грошей у різних соціальних груп в українському суспільстві.
10. Особливості відношення до праці в сучасному українському суспільстві.
11. Особливості психології платників податку в сучасному українському суспільстві.
12. Особливості споживацької поведінки в сучасному українському суспільстві.
13. Характеристика елементів економічної свідомості у різних групах сучасного українського суспільства: відношення до бідності та багатства.
14. Характеристика елементів економічної свідомості у різних групах сучасного українського суспільства: відношення до праці.
15. Характеристика елементів економічної свідомості у різних групах сучасного українського суспільства: відношення до власності.
16. Характеристика елементів економічної свідомості у різних групах сучасного українського суспільства: відношення до конкуренції.
17. Характеристика елементів економічної свідомості у різних групах сучасного українського суспільства: ієрархія цінностей.
18. Характеристика елементів економічної свідомості у різних групах сучасного українського суспільства: уявлення про багатство, необхідні доходи.
19. Характеристика елементів економічної свідомості у різних групах сучасного українського суспільства: відношення до грошей.
20. Особливості морально-психологічного клімату в українському суспільстві та його вплив на економіку.
21. Характеристика елементів економічної свідомості у різних групах сучасного українського суспільства: відношення до споживання, заощаджень.

22. Характеристика елементів економічної свідомості у різних групах сучасного українського суспільства: відношення до сплати податків.
23. Характеристика елементів економічної свідомості у різних групах сучасного українського суспільства: відношення до благодійності.
24. Соціально-психологічні характеристики міленіалів та їх вплив на економічну поведінку.
25. Соціально-психологічні характеристики представників цифрового покоління та їх вплив на економічну поведінку.
26. Соціально-психологічні характеристики міленіалів та їх вплив на трудову поведінку.
27. Соціально-психологічні характеристики представників цифрового покоління та їх вплив на трудову поведінку.
28. Технології маніпулювання та їх вплив на економічну поведінку.
29. Стереотипна поведінка в економіці.
30. Цифрові технології та їх вплив на свідомість та поведінку людини в економіці.

Відвідування лекцій:

Бали за цю складову не нараховуються взагалі, якщо студент не відвідував більш 50% лекційних занять у модулі без поважних причин. За відвідування кожної лекції нараховується 1 бал. **Максимальна сума становить 15 балів.**

Ступінь залученості:

Мета участі в курсі – залучити вас до глибокого внутрішньособистісного та зовнішнього аналізу та дискусії та дати вам ще один спосіб перевірити свої погляди на питання взаємозв'язку духовно-моральних і соціокультурних детермінант та розвитку особистості, соціуму, держави взагалі. Участь буде оцінюватися на основі кількості, обґрунтованості та правильності ваших відповідей. Питання, хоча й заохочуються, однак не оцінюються в цьому блоці. Ми намагаємося надати всім студентам рівні та справедливі можливості для підвищення власною залученості. **Максимальна сума становить 15 балів (у т.ч. 5 у складі творчої роботи, 10 – практичних занять).**

Практичні заняття:

Оцінюються за відвідуваннями (до 5 балів), ступенем залученості (до 10 балів). Ступінь залученості визначається участю у дискусії з питань взаємозв'язку духовно-моральних і соціокультурних детермінант та розвитку особистості, соціуму, держави взагалі. **Максимальна сума становить 15 балів.**

Модульне тестування:

Оцінюються за правильними відповідями на тестові модульні. **Максимальна кількість становить 40 балів за модуль.**

Залік:

Студент отримує залік за результатами модульного 1-го та 2-го контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100 (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів тестування). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає заліковий бал. Якщо студент не погоджується із запропонованими балами він може підвищити їх на заліку, відповівши на питання викладача (Додаток 1).

Програмні результати навчання

Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій діяльності.

Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

Показувати вміння працювати автономно та в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей.

Проявляти ініціативу і підприємливість в різних напрямках професійної діяльності, брати відповідальність за результати.

Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

Застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахованням зовнішніх та внутрішніх впливів.

Команда викладачів:

Компанієць Вікторія Віталіївна

(<http://kart.edu.ua/kafedra-euvkb-ua/kolectuv-kafedru-euvkb-ua/kompaniec-vv-ua>) – лектор з питань економічної психології в УкрДУЗТ. Отримала ступінь д.е.н. за спеціальністю 08.00.03 – «Економіка та управління національним господарством» в УкрДУЗТ у 2012 році.

Напрямки наукової діяльності: управління розвитком соціально-економічних систем у духовно-моральних та соціокультурних координатах; особливості соціально-економічної системи, у т.ч. системи управління східнослов'янської цивілізації; оцінка якості трудового життя працівників та управління трудовою поведінкою; оцінка якості системи управління підприємством та психологічної моделі управління управлінців; зміна соціально-економічної свідомості через освітній простір та формування духовно-моральної соціально-економічної системи.

Полякова Олена Миколаївна (<http://kart.edu.ua/staff/poljakova-om>) – лектор з питань економічної психології в УкрДУЗТ. Отримала ступінь к.е.н. за спеціальністю 08.07.04 – «Економіка транспорту і зв'язку» в УкрДУЗТ у 2005 році.

Напрямки наукової діяльності: міжнародні транспортні коридори та логістичні центри, забезпечення конкурентоспроможності підприємств, організаційна культура підприємств, державно-приватне партнерство, етичні основи бізнесу.

Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде знати особливості впливу психологічних факторів на економічну поведінку людини у різних сферах економічної діяльності, особливості взаємодії психологічних та економічних феноменів; отримує навички використання основних економіко-психологічних закономірностей у процесі управління різними сферами і напрямками діяльності підприємства (підприємницької діяльності).

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням:

<http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ З ДИСЦИПЛІНИ ЕКОНОМІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Змістовий модуль I. Взаємозв'язок економіки та психології. Основні економічні, психологічні, антропологічні категорії та закони в їх взаємозв'язку

Тема 1. Вступ в економічну психологію

- 1.Що вивчає економічна психологія (предмет вивчення).Чим відрізняється предмет вивчення економічної теорії, психології і економічної психології ?
- 2.С чим зв'язане виникнення економічної психології як науки?
- 3.Охарактеризуйте цілі і задачі економічної психології.
- 4.Охарактеризуйте практичну значущість економічної психології, зокрема необхідність її розвитку в Україні.
- 5.Назвіть основні напрями досліджень економічної психології.
- 6.Охарактеризуйте методологічні принципи, на яких ґрунтується економічна психологія.

Тема 2. Людина в дзеркалі економіки та психології. Детермінанти економічної поведінки

- 1.В чому полягає різниця в підходах до людини з боку економічної і соціальної теорії?
- 2.Назвіть і коротко охарактеризуйте основні детермінанти поведінки людини. Приведіть приклади впливу цих чинників (детермінант) на економічну поведінку.
- 3.Коротко охарактеризуйте підходи основних шкіл психології до чинників, що визначають поведінку людини. Приведіть приклади впливу цих чинників на економічну поведінку.
- 4.Чому тип цивілізації визначає поведінку людини, зокрема у сфері економіки.
- 5.Як виявляється несвідоме в поведінці людини. Приведіть приклади впливу несвідомого на економічну поведінку.

Тема 3. Економічна свідомість

- 1.Що таке економічна свідомість. Що є об'єктом економічної свідомості?
- 2.В яких формах існує економічна свідомість. На яких рівнях доцільно розглядати економічну свідомість.
- 3.Що відноситься до провідних компонентів економічної свідомості.
- 4.Що таке цінності, ціннісні орієнтації, наведіть приклади.
- 5.Чи міняються цінності і ціннісні орієнтації людини під впливом змін, що відбуваються в соціально-економічній сфері. Чи у всіх людей вони міняються однаково, від чого це залежить? Приведіть приклади досліджень, підтверджуючі Вашу відповідь.
- 6.Під впливом яких чинників відбувається формування економічної свідомості, ціннісних орієнтацій.

Тема 4. Економічна поведінка. Основні економічні та психологічні закони в їх взаємозв'язку

- 1.Охарактеризуйте афективні чинники економічної поведінки.
- 2.Доведіть невігоду економічного егоїзму.
- 3.Як пропонує враховувати на практиці прояви особливостей колективної дії і впливу американський психолог Д. Майерс.
4. Як виявляються в економічній поведінці механізми атрибуції, децентралізації і емпатії.
- 5.Як можна пояснити альтруїстичну поведінку в економіці.
- 6.Охарактеризуйте форми прояву співвідношення "вигода для себе - вигода для інших". Яка поведінка найбільш вигідна в економічній сфері ?
- 7.Перерахуйте і коротко охарактеризуйте основні види систематичних помилок, які

допускаються при оцінці вірогідності і ухваленні економічних рішень в умовах невизначеності і ризику.

8. Чи впливає на ухвалення економічного рішення формулювання питання? Приведіть приклад впливу.

9. Що таке «ефект репрезентативності» приведіть приклад його дії в економічній поведінці.

10. Прокоментуйте закон «піднесення потреб і бажань» і закон «обмеженості ресурсних можливостей», покажіть зв'язок між ними.

11. Прокоментуйте залежність структури особистого споживання від доходу - Закон Енгеля.

12. Прокоментуйте «основний психологічний закон Дж. М. Кейнса».

13. Прокоментуйте закон «показового споживання Т. Веблена».

14. Прокоментуйте «закон підкріплення Л. Торндайка».

15. Прокоментуйте «закон Ієркса-Додсона».

16. Охарактеризуйте концепцію економічного циклу Малахова.

17. Навіщо необхідні розумові стереотипи. Приведіть приклади правил-стереотипів і їх прояву в економічній поведінці.

18. Поясніть дію принципу взаємного обміну. Приведіть приклади дія принципу взаємного обміну в економічній поведінці.

19. Поясніть дію принципу послідовності. Приведіть приклади дії принципу послідовності в економічній поведінці.

Змістовий модуль II. Психологічні аспекти управління. Вплив інформаційного фактора на поведінку

Тема 1 Витоки формування поведінкової економіки

1 Розкрийте сутність поведінкової економіки. Назвіть основні роботи в області поведінкової економіки.

2 З якою метою вивчаються аномалії економічної поведінки? Опишіть основні методи поведінкової економіки.

3 У чому відмінність поведінкової теорії від економічної психології?

4 У чому сутність ірраціональної поведінки?

5 Назвіть основні роботи в області поведінкової економіки.

6 У чому прикладне значення поведінкової економіки?

7 В чому сутність і зміст міждисциплінарного підходу?

8 Опишіть основні методи поведінкової економіки.

9 У чому практична значущість імітаційного моделювання?

10 У яких випадках доцільно проводити експерименти?

Тема 2 Психологія конфлікту. Управління конфліктами в організації

1. Охарактеризуйте сутність, об'єкт, суб'єкти, предмет конфлікту.

2. Назвіть типи конфлікту.

3. Охарактеризуйте функції конфлікту.

4. Охарактеризуйте причини конфлікту з погляду світської науки: менеджменту, психології, економічної психології.

5. Охарактеризуйте причини конфлікту з точки зору етично-психологічного і релігійного підходів.

6. Поясніть сутність, мету, алгоритм управління конфліктом.

7. Розкрийте образи конфліктної ситуації за Л.А. Петровською (типи конфлікту, образ протистоячої сторони).

8. Розкрийте причини конфлікту за А.Б.Купрейченко.

9. Розкрийте причини конфлікту за Т.О.Флоренською.

10. Розкрийте причини конфлікту за аввою Дорофієм.
11. Розкрийте етапи розвитку конфлікту і способи його припинення за аввою Дорофієм, чи застосовні вони в даний час?
12. Охарактеризуйте результати порівняльного аналізу мотивів поведінки людини, що пропонуються різними дослідниками.
14. Охарактеризуйте різні підходи до управління конфліктами.
15. Перерахуйте і коротко охарактеризуйте основні методи управління конфліктами, пропоновані сучасним менеджментом, конфліктологією.
16. Охарактеризуйте сутність раціонально-інтуїтивного методу управління конфліктами.
17. Які етично-психологічні особливості особи повинен враховувати керівник в управлінні колективом.
18. Охарактеризуйте принципи діалогічного спілкування за Т.О.Флоренською і їх значення для управління морально-психологічним кліматом в організації, управління конфліктами.

Тема 3. Інформаційно-психологічна війна. Вплив інформаційного фактора на поведінку

- 1 Що таке інформаційна війна? Її мета? Що таке психологічна війна? Її мета?
- 2 Доведіть, що з нами ведеться інформаційна та психологічна війна.
- 3 Які знання про особливості свідомості людини, суспільства в цілому, використовуються при веденні інформаційної війни? Як це пов'язано з економікою.
- 4 Що таке історична свідомість? На якому рівні зараз змінюється свідомість суспільства, ознаки цього.
- 5 Перерахуйте основні методи інформаційної війни.
- 6 Розкрийте метод інформаційної війни «використання авторитету науки і вчених».
- 7 У чому полягає мета, сутність експерименту С. Мілграма. Що доводять його результати?
8. Назвіть вирішальні чинники підпорядкування. Які з них використовуються для маніпуляції поведінки людей в економіці?
- 9 Розкрийте техніку міфів. Наведіть приклади конкретних міфів та їх впливу на зміну свідомості.
- 10 У чому полягають основи ведення інформаційної війни на думку давньокитайського філософа і військового діяча Сунь Цзи? Чим вони відрізняються від сучасних технологій ведення інформаційних війн?
- 11 Як змінюється суспільна свідомість під впливом інформаційної війни? Наведіть приклади дії інформаційної війни на наше суспільство, економіку.
- 12 Способи захисту від впливу інформаційної війни.
- 13 Яку користь Ви отримали для себе, вивчаючи матеріал лекції. Що з досліджуваного матеріалу в цілому, включаючи відео, стало для Вас цінним і новим знанням, яке в нагоді в житті?

Змістовий модуль III. „Відображення психології у різних видах та сферах економіки та підприємницької діяльності ”

Тема 1. Психологія та економічна поведінка споживача

1. Які крайні позиції в поглядах економістів на місце споживача в ринковій системі?
2. 3. Чим характеризується суспільство споживання?
4. Перерахуйте основні форми влади ринку над споживачем.
5. Що таке понад вибір? Чому людина стає жертвою понад вибору?
6. Які продуктивні тактичні прийоми боротьби із понад вибором Ви запам'ятали? Які з них застосовуються Вами?
7. Назвіть економічні причини і психологічні наслідки залежності людини від світу речей, суспільства споживання.
8. Чому люди вибирають і не помічають залежність від речей?

Тема 2. Психологія підприємництва

1. Розкрийте психологічні передумови розвитку підприємництва.
2. Охарактеризуйте психологічний портрет підприємця.
3. Охарактеризуйте психологію взаємовідносин підприємця з державою.
4. Охарактеризуйте психологію взаємовідносин підприємця з суспільством.
5. Розкрийте умови розвитку підприємництва, психологічні проблеми підприємництва.
6. Поведіть порівняльний аналіз психологічних портретів підприємця та менеджера.
7. Охарактеризуйте портрет сучасного підприємця для російського та українського суспільства.

Тема 3. Гроші, фінанси, біржі, податки: психологічні аспекти

1. Назвіть форми законопослушної і незаконопослушної податкової поведінки.
2. Які способи вимірювання податкової поведінки існують?
3. Відтворіть приклад макроекономічної і приклад мікроекономічної моделі поведінки платників податків.
4. Спробуйте проаналізувати загальний стан системи оподаткування в Україні з урахуванням теоретичної моделі Штрюмпеля .
5. Які психологічні причини руйнування податкової моралі?
6. Приведіть аргументи на користь впливу на поведінку платників податків чинника справедливості.
7. Які особливості податкового менталітету українців?